

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (HE 102/2024 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Ympäristövaliokunta (YmVM 7/2024 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 21 §:n 4 momentti, 17 luvun otsikko, 159 §:n otsikko ja 1—3 momentti, 161—165 § ja 183 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 21 §:n 4 momentti laissa 963/2022, 159 §:n otsikko sekä 1 ja 3 momentti sekä 161, 162 ja 164 § laissa 215/2017, 159 §:n 2 momentti laissa 557/2017, 163 ja 165 § laissa 423/2015 sekä 183 §:n 3 momentti laissa 1018/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 162 a § seuraavasti:

21 §

Valtion viranomaiset

Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/590, jäljempänä *otsoniasetus*, sekä fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/573, jäljempänä *F-kaasuasetus*, mukaisena toimivaltaisena viranomaisena sekä valvoo näiden asetusten noudattamista, jollei muualla tässä laissa toisin säädetä. Lisäksi Suomen ympäristökeskus ylläpitää ja kehittää parhaan käyttökelpoisen tekniikan tiedonvaihtoa, seuraa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja tiedottaa siitä. Suomen ym-

Eduskunnan vastaus EV 95/2024 vp

päristökeskus vastaa myös ympäristövahingon vaaraa aiheuttavien hylkyjen seurannasta ja saaneerauksesta, jollei muualla laissa toisin säädetä, sekä öljy- tai muun kemikaalivahingon seurauksena likaantuneiden eläinten hoitamisen järjestämisestä.

17 luku

Otsonikerrosta heikentävät aineet, fluoratut kasvihuonekaasut ja niille vaihtoehtoiset kylmäaineet

159 §

Vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen

Otsoniasetuksen liitteen I ja F-kaasusetuksen liitteiden I—III mukaisia aineita sekä niille vaihtoehtoisia kylmäaineita sisältäviä laitteita tai järjestelmiä asentavalla, kunnossapitävällä, huoltavalla, korjaavalla, käytöstä poistavalla, vuotoja tarkastavalla taikka edellä mainittujen aineiden talteenottoa suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla on oltava aineiden päästöjen ehkäisemiseksi edellytetty riittävä pätevyys.

Henkilön on osoitettava pätevyytensä tämän lain, otsoniasetuksen tai F-kaasusetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti:

1) kiinteiden jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppujen sekä orgaanisten Rankine-prosessien käsittelyssä sekä kylmäkuljetuskuorma-autojen tai -perävaunujen, kevyiden kylmäkuljetusajoneuvojen, intermodaalikonttien, kylmäkuljetuskonttien ja junavaunujen jäähdytysyksikköjen käsittelyssä toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä ammatillisessa tutkinnossa ja koulutuksen järjestäjän tulee antaa todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle; todistuksen antamisesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017); taikka

2) sammutuslaitteistoja, sähköisiä kytkinlaitteita ja ajoneuvojen ilmastointilaitteita käsittelevän henkilön sekä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa ja hyväksytysti suoritusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuoja. Riittävän asiantuntevan tahon henkilöstöön sovelletaan sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

161 §

Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan, joka suorittaa pätevyyttä edellyttäviä toimia kolmannelle osapuolelle, on nimettävä vastuuhenkilö. Vastuuhenkilön on oltava

Eduskunnan vastaus EV 95/2024 vp

toiminnanharjoittaja tai asianomaisen toiminnanharjoittajan palveluksessa ja hänellä on oltava mainitussa momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan säädettyjä ympäristönsuojeluvaatimuksia ja että kylmäaineita käsittelevä henkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toiminnanharjoittajalla on oltava asianmukaisen huoltotyön edellyttämät laitteet ja välineet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisia aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennuksessa, kunnossapidossa, huollossa, korjauksessa, käytöstä poistossa, vuototarkastuksessa sekä edellä mainittujen aineiden talteenotossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

162 §

Pätevyyden todentaminen ja voimassaolo

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettun henkilön on tehtävä pätevyyden todentamista varten ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ilmoituksesta on käytävä ilmi tarpeelliset henkilön ja yhteystiedot sekä selvitys mainitun pykälän 2 momentin mukaisesta pätevyysvaatimusten täyttämisestä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Pätevyystodistus on voimassa seitsemän vuotta. Pätevyyden uusimista varten henkilön on suoritettava F-kaasuasetuksen 10 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu kertauskurssi tai osallistuttava pätevyytensä arviointiin. Henkilön on tehtävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle pätevyyden uusimista koskeva hakemus kolme kuukautta ennen pätevyystodistuksen voimassaolon päättymistä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto uusii pätevyystodistuksen, kun henkilö on suorittanut mainitussa asetuksessa tarkoitettun kertauskurssin tai osallistunut hyväksytysti pätevyytensä arviointiin.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettun toiminnanharjoittajan, joka suorittaa pätevyyttä edellyttäviä toimia kolmannelle osapuolelle, on tehtävä valvontaa varten sekä otsoniasetuksessa, F-kaasuasetuksessa tai tässä laissa taikka niiden nojalla annetuissa säännöksissä edellytetyn mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettun pätevyyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus henkilöstön pätevydestä sekä toiminnan luonteesta ja työvälineistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle toiminnanharjoittajalle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos ilmenee, ettei henkilö tai toiminnanharjoittaja toimi pätevyysvaatimusten edellyttämällä tavalla tai jos toiminnanharjoittaja ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Ennen pätevyystodistuksen peruuttamista toiminnanharjoittajalle tai henkilölle on varattava tilaisuus korjata puute, jollei se ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä sekä pätevyyden uusimiseen, kertauskurssiin ja arviointiin liittyvistä menettelyistä.

Eduskunnan vastaus EV 95/2024 vp

162 a §

Asennustodistus

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa on laadittava kiinteään jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteen asennuksesta asennustodistus, jossa yksilöidään asennettu laite ja kerrotaan toimintakunnon varmentamiseksi tehdyistä testauksista ja muista toimenpiteistä. Toiminnanharjoittajan vastuuhenkilön allekirjoittama asennustodistus luovutetaan laitteen haltijalle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asennustodistuksen sisällöstä.

163 §

Vuototarkastukset

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita sisältävien laitteiden haltijan tai omistajan on huolehdittava, että laite ja sen mahdollisesti sisältämä vuodonilmaisujärjestelmä tarkastetaan säännöllisesti ja että laitteesta pidetään huolto- ja tarkastuspäiväkirjaa otsoniasetuksen 21 artiklan ja F-kaasuasetuksen 5—7 artiklan mukaisesti.

Laitteen haltijan tai omistajan on huolehdittava siitä, että tarkastuksen suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla on 162 §:ssä tarkoitettu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston myöntämä pätevyystodistus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tarkastuksista sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

164 §

Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 162 §:ssä säädetyn mukaisesti pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista ja henkilöistä, 161 §:ssä tarkoitetuista toiminnan vastuuhenkilöistä sekä 159 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pätevyyskokeiden järjestäjistä näiden toiminnan valvontaa varten sekä sen varmistamiseksi, että palveluja tarvitsevat voivat varmistua toiminnan asianmukaisuudesta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä pykälässä tarkoitettua rekisterin rekisterinpitäjä.

Rekisteriin tallennetaan pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista:

1) toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan, ja muut yhteystiedot sekä toimintaoikeus;

2) toiminnan vastuuhenkilön nimi, henkilötunnus, lupanumero, pätevyyden voimassaolo sekä suostumus tehtävään.

Rekisteriin tallennetaan pätevyytensä osoittaneista henkilöistä nimi, henkilötunnus, lupanumero ja pätevyyden voimassaolo, kotiosoite tai sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan, ja muut yhteystiedot sekä toimintaoikeus.

Rekisteriin tallennetaan pätevyyskokeiden järjestäjistä pätevyyskokeen järjestäjän nimi, toimipaikan osoite ja 159 §:n 2 momentissa tarkoitettua kokeen toimiala.

Eduskunnan vastaus EV 95/2024 vp

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä rekisteristä pätevyyden varmistamiseksi tarpeellisia tietoja (*julkinen tietopalvelu*). Näitä tietoja ovat:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, toimintaoikeus, toiminnan vastuuhenkilön nimi, lupanumero ja pätevyyden voimassaolo;
- 2) henkilön nimi, kunta, toimintaoikeus, lupanumero ja pätevyyden voimassaolo; sekä
- 3) pätevyyskokeen järjestäjän nimi, toimipaikan osoite ja kokeen toimiala.

Julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen pyynnöstä tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa, jos se on tarpeen valtakunnallisen turvallisuuden tai huoltovarmuuden vuoksi. Lisäksi julkisen tietopalvelun välityksellä luovutettavia tietoja voidaan joko tilapäisesti tai pysyvästi rajoittaa toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön sitä perustellusta syystä erikseen pyytäessä.

Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena:

- 1) toiminnanharjoittajan nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta, toimipaikan sijaintikuntaa, toimintaoikeutta ja toiminnan vastuuhenkilön nimeä ja lupanumeroa; sekä
- 2) henkilön nimeä, lupanumeroa, kuntaa ja toimintaoikeutta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulee poistaa toiminnanharjoittajaa, toiminnan vastuuhenkilöä, henkilöä tai pätevyyskokeen järjestäjää koskevat tiedot rekisteristä ja julkisesta tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun:

- 1) toiminnanharjoittaja, toiminnan vastuuhenkilö, henkilö tai pätevyyskokeen järjestäjä on lopettanut toimintansa;
- 2) toiminnanharjoittajan, toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön pätevyystodistus on peruutettu;
- 3) toiminnanharjoittaja, toiminnan vastuuhenkilö, henkilö tai pätevyyskokeen järjestäjä sitä pyytää; tai
- 4) se on saanut tiedon toiminnan vastuuhenkilön tai henkilön kuolemasta.

165 §

Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista

Energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 liitteen V 2 osan sekä F-kaasuasetuksen liitteiden I, II ja III mukaisia aineita tai niitä sisältäviä laitteita maahantuovan, maasta vievän, aineita sisältäviä laitteita valmistavan, asentavan tai huoltavan sekä muuta näiden aineiden käsittelyä tai jakelua taikka jätehuoltoa suorittavan on pyynnöstä ilmoitettava Suomen ympäristökeskukselle vuosittain tiedot näiden aineiden myynnistä, käytöstä, maahantuonnista, viennistä, talteenotetuista määristä ja hävittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja tietojen toimittamismenettelystä.

183 §

Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskevat kiellot ja määräykset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kiellosta tai määräyksestä, jos rikkomus koskee 216 §:n nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää kiellosta tai määräyksestä myös, jos rikkomus koskee 159—162, 162 a ja 163 §:n tai niiden nojalla annettujen säännösten tai F-kaasuasetuksen mukaisen henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevöintiä koskevien velvoitteiden taikka 218 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupapäätöksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai määräyksestä, jos rikkomus koskee otsoniasetuksen tai 163 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää myös kiellosta tai määräyksestä, jos kysymys on muusta kuin henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevöintiä koskevasta F-kaasuasetuksen noudattamisesta. Kiellon käyttöä säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan määräyksen antaa kuitenkin 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu yleinen valvontaviranomainen. Liikenne- ja viestintävirasto päättää kiellosta tai määräyksestä, jos rikkomus koskee työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen noudattamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 159 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä kylmäkuljetusajoneuvojen tai junavau-
nujen jäädytysyksiköille, intermodaalikonteille, kylmäkuljetuskonteille tai orgaanisille Rankine-
prosesseille suorittavan henkilön ja toiminnanharjoittajan on osoitettava tämän lain mukainen pä-
tevyytensä viimeistään 12 päivänä maaliskuuta 2029.

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lain nojalla pätevyyden hankkineiden henki-
löiden ja toiminnanharjoittajien on uusittava pätevyytensä tämän lain ja sen 162 §:n nojalla anne-
tun valtioneuvoston asetuksen mukaisesti viimeistään 12 päivänä maaliskuuta 2029.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain 164 §:ssä tarkoitettu pätevyysrekisteri ja jul-
kinen tietopalvelu on saatettava tämän lain mukaiseksi 18 kuukauden kuluessa tämän lain voi-
maantulosta.

Eduskunnan vastaus EV 95/2024 vp

Helsingissä 8.11.2024

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri